

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף לט.

כיצד משכו אנשי טבריא סילון של חמין, ומה נפ"מ בדין זה לענין הטמנה? [תוד"ה מעשה].

איזה דין הטמנה נלמד?	כיצד משכו את הסילון?	
שאסור להטמין מבעו"י בדבר המוסיף הבל אפי' מים תוך מים (ועי' ר"ן)	משכו סילון של צונן שהיה נשפך תוך האמה של חמין	לפירש"י
המים הצוננים היו טמונים בכלי תוך המים חמים המוסיפים הבל	משכו את הצינור עצמו תוך האמה של חמין ומשם נשפך לאמבטי	לתוס'

דברים דלהלן האם מותר לשרותן בחמין או להדיחן בחמין?

להדיחו בחמין מכלי שני	להדיחו בחמין מכלי ראשון, או לשרות בכלי שני	לשרותו בחמין בכלי ראשון ¹	
מותר	מותר	מותר ³	כל שבא בחמין מלפני שבת ²
כל דבר: מותר מליח ישן וקוליס: אסור	עי' טבלא הבאה	אסור	כל שלא בא בחמין בע"ש

דבר שלא בא בחמין מע"ש מה דינו באופנים דלהלן? [תוד"ה כל].

לשרות בכלי שני	להדיחו בחמין מכלי ראשון	
מותר	מותר	לרשב"א
לתי' א' בתוס': אסור ⁴ לתי' ב' בתוס': מותר	אסור	לר"ת ור"ח

¹ אבל שהורד מעל האש, דלהניחו בחמין שעל האש ודאי אסור - דמיחזי כמבשל בשבת, ורק היכא שנטלו מעל כירה גו"ק ונתקיימו בו כל תנאי החזרה המבוארים לעיל (דף לח:), אז מותר להחזיר על האש. ועי' שו"ע (סימן שי"ח סעיף ד'), דדוקא תבשיל יבש מותר - דאין בו בישול אחר בישול, אבל בתבשיל לח, אפי' שנתבשל כל צרכו קודם שבת אסור, משום דיש בלח בישול אחר בישול.

² פירש"י: כל מליח. ומשמע שדבר שאינו מליח אין את ההיתר הזה, וביאר הב"י (סימן שי"ח), דלשון "בא בחמין" משמע שרק נשרה בחמין קודם שבת אבל לא נתבשל ממש, ולכך רק אם הוא מליח יש להתיר, דהמליח ג"כ מתקנו ונחשב כבר מבושל.

³ התוס' ס"ל שדוקא דבר שנתבשל לגמרי כל צרכו קודם שבת, אבל אם רק נשרה בחמין קודם שבת לא מהני, ונראה שחולקים על רש"י שהתיר בדבר מליח אם רק נשרה קודם שבת.

⁴ בפשטות הכוונה שמדיח במים שמערה עליו מכלי ראשון. וכתבו התוס', דזה נכון לסברת הרשב"א דעירוי ככלי שני, ולכן יכול לערות גם על דבר שלא בא בחמין, דכלי שני אינו מבשל, וכ"ש שיכול לתת אותו בתוך כלי שני. אכן לדעת ר"ת דס"ל דעירוי מכלי ראשון - ככלי ראשון, קשה איך מותר לערות על דבר שלא בא בחמין. ועל כרחך מיירי במערה מכלי שני, וגם זה קשה, דלכאורה מותר אפי' לשרות אותו בכלי שני, ולמה צריך לערות דוקא. ותירץ ר"י שבכלי שני אסור ג"כ, דכיון שהמים חמים והוא דבר שלא נתבשל קודם שבת - אסור דמיחזי כמבשל. ודוקא תבלין מותר לתת לתוך קדירה דכיון שעשוי למתקה לא נראה כמבשל.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף לט.

האם מותר לבשל באור ובתולדתה, בחמה ובתולדתה?

בתולדתה	בה בעצמה	
אסור מדאורייתא		באור
לרבנן: אסור מדרבנן אטו תולדת האור לר' יוסי: מותר לכתחילה	מותר לכתחילה	בחמה

לר' יוסי שמתיר בתולדת חמה, אסור להטמין בחול שהוחם בחמה, לטעמים דלהלן מה הנפ"מ?

בעפר תיחוח	בעפר סתם	
אסור	אסור	לרבה - שמא יטמין ברמץ
מותר - דאין גומא מתקיימת שם ²	אסור	לרב יוסף - מפני שמזיז עפר ¹

שבת דף לט:

האם הלכה כאנשי טבריא שעשו סילון וכו', או כחכמים שחלקו עליהם?

אליבא דר' יוסי	אליבא דרבנן	
הלכה כחכמים ⁴	הלכה כחכמים	לרבה, רב יוסף, רב חסדא ³
הלכה כאנשי טבריא ⁵	הלכה כחכמים	לעולא

¹ כן הגירסא לפנינו בגמ', אכן רש"י גורס "שמא יזיז עפר", ופירושו, דחיישינן שלא יהיה לו מספיק עפר כדי להטמינה, ויבוא לחפור כדי להביא עוד עפר, ונמצא עושה גומא בשבת. והקשו תוס' (בד"ה מפני), דזה גזירה לגזירה, דלר"ש חופר גומא ואין צריך אלא לעפרה אסור רק מדרבנן. ותירצו לשיטת רש"י, דיחפור הגומא לצורך להטמין בתוכה. ור"ת הקשה עוד על רש"י, ולכן פירש שהאיסור כאן משום מוקצה, וסבר רב יוסף דטלטול מן הצד שמיה טלטול.

² כן הוא לפירש"י, וכמו שהוסיפו תוס' לפרשו (בד"ה איכא). ולפירוש ר"ת שפירש משום מוקצה, מיירי שרק מניח את הביצה והיא לבד שוקעת בארץ מרוב שהעפר תיחוח.

³ רב חסדא יליף ממעשה דאנשי טבריא שנאסרה הטמנה בדבר המוסיף הבל. והקשו תוס' (בד"ה ממעשה), למה צריך ללמוד זאת ממה שאסרו להם חכמים, הלא הוא משנה מפורשת לקמן (דף מז:): דאין מטמינים בדבר המוסיף הבל. ותירצו ג' תירוצים: א) דאת המשנה אפשר להעמיד בבית"ש דוקא שאסור, אבל מבעו"י מותר. ב) דבא לחדש שבטלה הטמנה ואם עבר והטמין נאסר המאכל באכילה. ג) דבטלה הטמנה אפי' בקדירה חייתה, שלכאורה לא היה לנו לחוש בה שמא יחתה דמסיח דעת ממנה, קמ"ל שגם בכל זה אסור.

⁴ לרבה וכן לרב חסדא הטעם שלכו"ע אסור וגם ר' יוסי מודה אף שהם חמי חמה, משום דיש לגזור שמא יטמין ברמץ, דמעשה אנשי טבריא מעשה הטמנה הוא. לרב יוסף הטעם שאסור, דחמי טבריא הם חמי האור דגיהנם, והמים הצוננים מתחממים בשבת מחמי האור.

⁵ וס"ל שחמי טבריא הם חמי חמה, והגם שהביאו רבנן לר' יוסי ראייה מחמי טבריא שאמרו להם חכמים שהם אסורים, מ"מ ר' יוסי לא קיבל את הראייה וס"ל שהלכה כאנשי טבריא שאין לאסור. וגם הטמנה אין כאן, ועי' בבעל המאור והרמב"ן והרשב"א והפני"י באורך, ביאור ענין זה.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף לט:

מה הדין בסוגי הרחצה דלהלן בשבת וביו"ט?

להשתטף כל גופו ¹	פניו ידיו ורגליו	לרחוץ כל גופו	
מותר - ועי' טבלא הבאה	מותר	אסור	בחמין שהוחמו בע"ש
אסור	לבי"ש: אסור ² לב"ה: מותר	אסור	בחמין שהוחמו ביו"ט

האם מותר לאדם להשתטף כל גופו בחמין שהוחמו בע"ש או בצונן, כשהמים בקרקע³?

בצונן	בחמין	
אסור ⁴	אסור	לר' מאיר
מותר	מותר	לר' שמעון ⁵
מותר	אסור	לר' יהודה

¹ רחיצה, היא כשרוחץ תוך המים באמבטי. ולהשתטף, הוא כשמקלח על עצמו מים, והוא קל יותר. וכתבו התוס' (בד"ה הא), דרחיצה אסורה אפ"י בקרקע לכו"ע, ולכן לא יכל להעמיד את משנתנו שמתירה בחמין שהוחמו בע"ש ברחיצה בקרקע.

² ורק אם חימם אותם לצורך שתיה, ונשארו לו יכול לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו. וכתבו התוס' (בד"ה אלא), שאם מחמם לשתייה מותר לו להרבות בשביל רחיצה של רגליו, אולם לרחיצה של כל גופו אסור.

³ אכן כשהמים נמצאים בתוך כלים אסור בכל ענין אפ"י בצונן לכו"ע, דהנה בחמין הנמצאים בכלים יש לחוש שהרואה יאמר שהיום הוחמו, וגם יאמר שבודאי שהוחמו בתולדת האור היות שנמצאים בכלים. והיות שדרך החימום של המים היתה ע"י עירווי מים צוננים לתוך חמים, יטעה הרואה ויחשוב שמותר בשבת לתת מים צוננים לתוך מים חמים, ובאמת יש בזה איסור דאורייתא. אולם זה דוקא בכלים שיתכן שהם היו על האש, וגם כשהוסרו מן האש עדיין יש להם דין של כלי ראשון - ויכול לבוא בהם לאיסור תורה. אולם כשנמצאים המים באמבטי בקרקע, שאי אפשר לחמם שם מים, ועל כרחך המים שבקרקע הם כלי שני (וזהו שפירש"י שבקרקע הגם שהם חמי האור בטלו להו מתורת חמין - דהם שם בכלי שני), בזה יש מחלוקת כדלהלן האם גזרו שם במים חמים, והאם אפ"י גזרו בצונן.

⁴ וביארו התוס' (בד"ה והא), דדוקא באמבטי שהיא דומה לכלי אסר, אולם בים או בנהר התיר ר"מ להשתטף. ואפ"י בחמי טבריא ג"כ לא דומים לאמבטיד ומותר הגם שהם חמים.

⁵ והוא תנא דמתניתין שס"ל שדוקא חמין שהוחמו בשבת אסור להשתטף בהם, אבל חמין שהוחמו מע"ש מותר להשתטף בהם.